

По відношенню ж до імпортера має місце: зниження курсу національної валюти, яке призводить до збитків імпортера; підвищення курсу національної валюти, яке забезпечує імпортеру додаткову частку прибутку.

Як відомо, для запобігання валютних ризиків і підтримки ефективності зовнішньоекономічних операцій світова практика виробила різні способи страхування від курсових втрат шляхом включення до контрактів спеціальних умов (захисних або валютних застережень).

Страхування від інфляційних ризиків, а саме від знецінення валюти у результаті падіння її купівельної спроможності по відношенню до товарів, забезпечується додатковими умовами та фіксуються у контракті.

Таким чином, для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства необхідне визначення економічно доцільних видів і обсягів експорту продукції підприємства. Також, необхідно сформувані на державному та регіональному рівнях ефективну маркетинго-інформаційну систему, що забезпечує просування всезростаючих обсягів продукції на зовнішньому ринку.

Список використаних джерел

1. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство-регіон : монографія / Ю. Г. Козак та ін. ; Центр учбової літератури. Київ : [б. в.], 2016. 240 с.
2. Черчик Л. М. Основні проблеми зовнішньоекономічної діяльності підприємств України. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки*. 2015. № 2. С. 21–26.
3. Білявський В. М., Білявська Ю. В. Вплив пандемії COVID-19 на розвиток вендингового бізнесу. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2021. № 20 (48). С. 31–37.

А. О. Бойко, студентка

Науковий керівник: **С. М. Іорга**, ст. викладач
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІКРОПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Пандемія поставила виклик розвитку економіки та спричинила ряд змін у господарській діяльності людей. Наростаюча не-

визначеність щодо наслідків пандемії для господарської діяльності підприємств змусила зосередити увагу на проблемах збереження ефективності останньої. Особливо гостро стоїть проблема збереження рівня ефективності та виживання мікропідприємств України, як основних представників малого бізнесу в Україні.

Поняття ефективності є центральним в економічній науці, необхідно робити особливий акцент на ухвалення виробничих й управлінських рішень.

Проблема ефективності посідає важливе місце. Зацікавленість в цьому виникає на різних рівнях управління економікою – від власників приватного підприємства до керівників держави: ефективність не повинна досліджуватися у відриві від кінцевих результатів діяльності підприємств.

Ефективність господарської діяльності підприємства – це економічна категорія, що відображає співвідношення між одержаними результатами від господарської діяльності та витраченими на її досягнення ресурсами, причому при вимірюванні ефективності ресурси можуть бути представлені або в певному обсязі за їх первісною (переоціненою) вартістю (застосовувані ресурси), або частиною їх вартості у формі виробничих витрат (виробничо-спожиті ресурси). Якщо при цьому врахувати, що результати виробництва не лише є різноманітними, але й можуть бути представлені в різних формах: вартісній, натуральній, соціальній, то стає очевидною необхідність в ідентифікації категорії ефективності господарської діяльності відповідно до тих аспектів діяльності підприємства, які важливо проаналізувати й оцінити [1, с. 184].

Мале підприємництво є рушійною силою всієї економіки держави. Цю тезу підтверджує практичний досвід України та зарубіжних країн. Останні два десятиліття, все частіше економіки держав підпадають під вплив світових фінансових криз, які їх виснажують і змушують шукати нові способи підтримки, раціонального та економного використання бюджетних коштів. Великий бізнес досить швидко адаптується до викликів криз, але мале підприємництво не завжди адекватно реагує на них і є найуразливішою сферою, оскільки суб'єкти малого підприємництва переважно не мають фінансового резерву, який би дозволив утриматися і не збанкрутіти при настанні фінансової кризи.

Дані табл. 1 демонструють, що ефективність діяльності мікропідприємств є нижчою, ніж відповідний показник по підприємствам України в цілому.

Таблиця 1 – Динаміка структури підприємств України за їх фінансовими результатами (прибутком/збитком)*

Показники	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Підприємства України, які отримали прибуток (у % до загальної кількості підприємств)	59,0	65,1	64,5	65,9	66,3	73,7	73,4	72,8	74,3	74,0
2. Підприємства України, які отримали збиток(у % до загальної кількості підприємств)	41,0	34,9	35,5	34,1	33,7	26,3	26,6	27,2	25,7	26,0
1. Мікропідприємства України, які отримали прибуток (у % до загальної кількості підприємств)	58,4	65,1	64,2	66,1	66,9	73,6	72,3	71,8	73,2	72,5
2. Мікропідприємства України, які отримали збиток (у % до загальної кількості підприємств)	41,6	34,9	35,8	33,9	33,1	26,4	27,7	28,2	26,8	27,5

* Складено самостійно за даними [2].

Зазвичай суб'єкти малого підприємництва починають зазнавати фінансових втрат вже на 2–3 місяць фінансової кризи. Великих збитків мале підприємництво зазнало від запровадження карантину внаслідок COVID-19. Так, за даними Співки українських підприємців у кризовий березень 2020 року збанкрутіли і закрили свій бізнес приблизно 6 % суб'єктів малого підприємництва, що є величезною проблемою для держави. Третина власників бізнесу (переважно мікро-), заявляють про падіння доходів на 90–100 % за березень – квітень 2020 року. Ці ж підприємці вже звільнили до 50 % штату співробітників. Власники малого та середнього бізнесу констатують факт зменшення доходів на 25–50 % порівняно з докарантинним періодом і вже звільнили від 10 до 25 % працівників. Для порівняння, втрати прибутків великих підприємств становлять 10–25 %, там прогнозується скорочення штату на 25 % до кінця обмежувальних заходів [3].

Проведено дослідження показало, що мікропідприємства України є найбільш вразливою та одночасно важливою складовою малого бізнесу. Вплив карантинних обмежень торкнувся практично усіх сфер та ланок їх господарської діяльності. Досвід країн, що мають розвинену економіку, показує доцільність максимальної направленості держави на сприяння розвитку малого підприємництва шляхом створення сприятливого економічного клімату для його існування, розробки та здійснення різних заходів фінансової підтримки. Вважаємо, що в період пандемії першочерговим покращення рівня підтримки мікропідприємств України, зокрема: надання податкових пільг; захист прав підприємств, що мають договори оренди; фінансові виплати у період вимушених простоїв.

Список використаних джерел

1. Бедринець М. Д. Ефективність діяльності суб'єктів підприємництва в сучасних умовах господарювання. Київ : *Бізнес Інформ*. 2013. – № 4. С. 183–190.
2. Державна служба статистики України : офіц. веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 29.03.2021).
3. Мироненко-Шульган О. Малий бізнес в умовах пандемії COVID-19: правове регулювання фінансової підтримки державою. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/5792-malij-biznes-v-umovah-pandemii-covid-19-pravove-regulyuvannya-finansovoi-pidtrimki-derzhavoyu.html> (дата звернення 01.04.2021).